

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w sprawie **A. K.**

obwinionej z art. 151 § 1 k.w. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 maja 2023 r.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII

Wydział Karny w Hajnówce

z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt VII W 842/17,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w. postępowanie w sprawie umarza;**
- 2. kosztami postępowania w sprawie obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

A.K. została obwiniona o to, że:

- 1) w dniu 3 sierpnia 2017 r. o godzinie 8.55 w pobliżu miejscowości T., gmina [...], na terenie Nadleśnictwa X., nie będąc osobą uprawnioną, przechodziła przez las w miejscu, w którym jest to zabronione, to jest o czyn z art. 151 § 1 k.w.,

2) w czasie, miejscu i okolicznościach jak wyżej, wbrew żądaniu osoby uprawnionej, nie opuściła lasu w miejscu, w którym przebywanie jest zabronione, to jest o czyn z art. 157 § 1 k.w.

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Zamiejscowy VII Wydział Karny w Hajnówce, wyrokiem nakazowym z dnia 27 listopada 2017 r., sygn. akt VII W 842/17, uznał obwinioną za winną popełnienia zarzuconych jej wykroczeń i za to na podstawie art. 151 § 1 k.w. w zw. z art. 9 § 1 k.w. wymierzył jej karę grzywny w wysokości 100 zł.

Wyrok ten uprawomocnił się wobec niezaskarżenia przez żadną ze stron w dniu 26 grudnia 2017 r. Obwiniona podjęła następnie bezskuteczne starania o przywrócenie terminu do złożenia sprzeciwu od tego orzeczenia.

W dniu 30 marca 2023 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł kasację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości na korzyść ukaranej i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisu prawa procesowego - art. 93 § 2 k.p.w., polegające na przyjęciu, że okoliczności przypisanego ukaranej czynu i jej wina nie budzą wątpliwości, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wyroku nakazowego, podczas gdy w świetle dowodów dołączonych do wniosku o ukaranie zarówno wina jak i okoliczności czynu zarzuconego obwinionej budziły poważne wątpliwości, co winno skutkować skierowaniem sprawy do rozpoznania na rozprawie w celu wyjaśnienia wszystkich istotnych dla merytorycznego rozstrzygnięcia okoliczności.

Podnosząc powyższe, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania z uwagi na przedawnienie karalności czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, dlatego podlega rozpoznaniu i uwzględnieniu na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. w zw. z art. 112 k.p.w.

Zgodnie z treścią art. 93 § 2 k.p.w., warunkiem orzekania w postępowaniu nakazowym jest brak jakichkolwiek wątpliwości co do okoliczności czynu i winy obwinionego. Wyrok nakazowy może zatem zostać wydany tylko wtedy, gdy materiał dowodowy jest tak jednoznaczny, że nie nasuwa żadnych istotnych wątpliwości co do winy i okoliczności popełnienia zarzuconego czynu (por. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 7 czerwca 2022 r., IV KK 181/22 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2022 r., V KK 339/22). Skoro rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu w trybie nakazowym dokonuje się wyłącznie w oparciu o rezultaty postępowania wyjaśniającego, to należy przyjąć, iż jest to możliwe tylko wówczas, gdy bazując na materiałach dowodowych zebranych w sprawie, chociażby w minimalnym, wymaganym przez prawodawcę zakresie, możliwa jest ocena przesłanek o charakterze materialnym, tj. okoliczności popełnienia czynu i winy domniemanego sprawcy wykroczenia. Okoliczności niniejszej sprawy do oczywistych wszakże nie należały, budząc liczne wątpliwości.

Na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego nie można w sposób jednoznaczny ustalić, czy na terenie Nadleśnictwa X. w dniu 3 sierpnia 2017 r. obowiązywał okresowy zakaz wstępu do lasu. Wprawdzie z zeznań strażników leśnych Z. N. i J. S. wynika, że powierzchnia robocza X. w trakcie wykonywanych czynności, polegających na zabezpieczaniu maszyn ścinających, objęta była czasowym zakazem wstępu, zgodnie z Zarządzeniem nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa X. z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu, a do akt sprawy załączono kopię przedmiotowego zarządzenia oraz dwa załączniki, tj. mapę lasów objętych okresowym zakazem wstępu i obwieszczenie, niemniej zarządzenie nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa X. z dnia 28 kwietnia 2017 r. jest aktem prawnym zmieniającym zarządzenie nr [...]1 Nadleśniczego Nadleśnictwa X. z dnia 27 marca 2017r. w sprawie wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu - którego to, jako źródłowego, w przedmiotowych aktach brakuje (przy czym w zarządzeniu nr [...] Nadleśniczego Nadleśnictwa X. wskazano jedynie przyczynę wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu oraz wskazano tereny, których zakaz nie dotyczy, resztę zaś postanowień, w tym kwestie terminu obowiązywania przedmiotowego zakazu wskazanego w zarządzeniu nr [...]2 - pozostawiono bez zmian). Ponadto, z treści obwieszczenia, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr [...] wynika, że termin obowiązywania zakazu wstępu ustalono od dnia 1 kwietnia 2017 r. do odwołania, zaś jako przyczynę wskazano zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, związane w wystąpieniem w lasach zniszczenia oraz znacznego uszkodzenia drzewostanów, przejawiającego się masowym zamieraniem drzew i

drzewostanów na skutek zachodzących procesów powodujących powstanie dużej liczby drzew martwych, stanowiących realne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz ich mienia. Tymczasem art. 26 ust. 3 ustawy o lasach nie pozwala na wprowadzenie przez nadleśniczego zakazu wstępu do lasu czas nieoznaczony. Sformułowanie użyte w zarządzeniu „do odwołania” świadczy zaś o stałym, nieograniczonym czasowo charakterze zakazu. Wreszcie, przyczyna wprowadzenia zakazu, wskazana w obwieszczeniu nie figuruje w katalogu powodów wprowadzenia zakazu okresowego wstępu do lasu, wskazanych w art. 25 ust. 3 ustawy o lasach.

Przypisany ukaranej czyn, stypizowany w art. 151 § 1 k.w., polega między innymi na przechodzeniu lub przejeżdżaniu przez grunt leśny w miejscach, w których jest to zabronione. Wykroczenie to może być popełnione umyślnie albo nieumyślnie. W przedmiotowej sprawie kluczowa dla ustalenia odpowiedzialności obwinionej jest zatem ocena, czy w dniu 3 sierpnia 2017 r. o godzinie 8.55 była ona uprawniona do przebywania w tym lesie. Kwestię tę regulują przepisy ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r., poz. 672), stanowiąc, że lasy należące do Skarbu Państwa są, co do zasady, udostępniane dla ludności. Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o lasach, nadleśniczy jest uprawniony do wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu, stanowiącego własność Skarbu Państwa, na podstawie wskazanych w tym przepisie przesłanek. Wobec braku w aktach sprawy zarządzenia nr [...]1 Nadleśniczego Nadleśnictwa X. z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia okresowego zakazu wstępu do lasu, nie można mieć pewności, że zostało ono wydane przez uprawnioną osobę (Nadleśniczego), nie są znane również jego zapisy, utrzymane w mocy zarządzeniem nr 15/17 Nadleśniczego Nadleśnictwa X. z dnia 28 kwietnia 2017 r., obowiązującym w chwili przebywania przez ukaraną na terenie Leśnictwa T. Nie jest też, w świetle wyżej przeprowadzonych wywodów, oczywista kwestia zgodności z obowiązującymi przepisami przedmiotowego zarządzenia.

W okolicznościach niniejszej sprawy uzasadnione wątpliwości może też budzić społeczna szkodliwość przypisanego ukaranej czynu. Wymagało podjęcia głębszej refleksji czy zachowania obwinionej, polegające na braniu udziału w pokojowej akcji protestacyjnej przeciwko masowemu pozyskiwaniu drewna w Y., w kontekście również wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17

kwietnia 2018 r. (C-441 /17), cechowało się szkodliwością społeczną w jakimkolwiek stopniu (art. 1 § 1 k.w.), nawet jeśli w tym czasie obowiązywał na terenie lasu zakaz przebywania w nim.

Biorąc pod uwagę liczne wątpliwości, dotyczące strony przedmiotowej czynu, legalności samego zakazu wstępu do lasu i oceny społecznej szkodliwości zachowania przypisanego ukaranej, należało niniejszą sprawę rozpoznać na rozprawie, a nie w trybie nakazowym, jak zdecydował Sąd Rejonowy. Naruszenie przez ten Sąd art. 93 § 2 k.p.w., mogło wywrzeć istotny wpływ na treść zapadłego wyroku, bowiem nie można wykluczyć, że po przeprowadzeniu rozprawy i pełnym rozważeniu złożonych okoliczności sprawy, zapadłoby inne, co do istoty, orzeczenie.

Z tego względu konieczne jest uchylenie zaskarżonego wyroku, a następnie, z uwagi na wystąpienie negatywnej przesłanki procesowej z art. 5 § 1 pkt 4 k.p.w., umorzenie postępowania w niniejszej sprawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie, przy czym o kosztach postępowania zgodnie z art. 119 § 2 pkt 1 k.p.w.

[f.n]